

HÁSKÓLI ÍSLANDS

 Siðfræðistofnun

Nefndasvið Alþingis,
Austurstræti 8–10,
150 Reykjavík.

**Umsögn um frumvarp til breytingar á Stjórnsýslulögum, nr. 37/1993, með síðari breytingum
(tjáningarfrelsí og þagnarskylda).**

Marmkið með fyrirhuguðum breytingum á Stjórnsýslulögum er að skýra og samrýma ákvæði um þagnarskyldu opinberra starfsmanna og afmarka, betur en nú er, til hvaða upplýsinga þagnarskylda taki.

Í skýrslu Starfshóps forsætisráðherra um eflingu trausts á stjórnmalum og stjórnsýslu er lögð rík áhersla á gagnsæi og virkan upplýsingarétt almennings sem grunnforsendur þess að traust ríki í garð stjórvalda. Þar er m.a. varað við tilhneigingu til lagasetningar sem felur í sér sértækar undantekningar frá almennum reglum um upplýsingarétt eða sértæk ákvæði um þagnarskyldu (bls. 30–31).

Í löggjöf um þagnarskyldu togast vissulega á lýðræðisleg grunngildi um tjáningarfrelsí og upplýsingarétt annars vegar og hins vegar sjónarmið um vernd mikilvægra hagsmunu á bord við friðhelgi einkalífs, öryggi ríkisins og skilvirka stjórnsýslu í tengdum málum. Ekki verður annað séð en að frumvarpið og greinargerð þess endurspegli eðlilegt jafnvægi á milli þessara sjónarmiða.

Í fyrstu grein nýs kafla Stjórnsýslulaga (X. kafla, 41. gr) skv. frumvarpinu er áréttuð sú meginregla að opinberum starfsmönnum sé frjálst að tjá sig opinberlega um málefni sem tengjast störfum þeirra. Auk þess er undirstrikað að þagnarskylda taki ekki til upplýsinga um lögbrot eða ámælisverða háttsemi starfsmanna stjórvalda. Þetta er í samræmi við aukna áherslu á vernd uppljóstrara og tillögur að lagasetningu í þá veru. Takmarkanir á tjáningarfrelsí á grundvelli þagnarskyldu eru í frumvarpinu (42. gr.) skýrðar með hliðsjón af ríkum opinberum- eða einkahagsmunum og viðteknum lýðræðishefðum, í samræmi við 73. gr. stjórnarþráinnar.

Siðfræðistofnun tekur undir það sjónarmið að skýr rammi um þagnarskyldu og þá hagsmuni sem henni er ætlað að verja sé til þess fallinn að styrkja tjáningarfrelsí og upplýsingarétt og litur svo á að með þessu frumvarp sé tekið spor í þá átt.

Fyrir hönd Siðfræðistofnunar,

Virðingarfyllst,

Páll Rafnar Þorsteinsson,
verkefnastjóri

Vilhjálmur Árnason,
stjórnarformaður